

Fragments d'Heràclit

1. Pel que fa al λόγος (logos), aquest logos eternament real, els homes no en comprenen res mentre no els n'han parlat ni quan comencen a parlar-los-en. Mentre que totes les coses es produeixen conformement al λόγος, diríem que ells no n'han fet pas l'experiència... Els homes no saben el que fan quan estan desvetllats, així com ja no saben el que han fet en el somni.

2. ...És per això que cal unir-se al comú. Car el comú uneix. Però mentre que el λόγος és comú als éssers vius, la majoria s'aproprien del seu pensament (φρόνησις [fròneesis]) com d'una cosa personal.

3. El sol té la grandària d'un peu humà ~

4. Si la felicitat residís en els plaers del cos, diríem que els bous tenen la felicitat quan troben herba per a pasturar.

5. Vanament els homes sollats de sang per la sang es purifiquen; com si algú que ha caigut al fang es rentés amb fang. Si vèiem un home actuar així el creuríem foll. I pregunuen a les imatges dels déus com si parlessin amb una casa. Què són els déus i els herois, no ho saben pas.

6. El sol cada dia és nou ~

7. Si tots els éssers esdevenien fum, els narius els discernirien.

8. El que s'oposa coopera, i del que divergeix en procedeix la més bella harmonia, i la lluita engendra tota cosa.

9. Un ase, més s'estimaria cards que no pas or.

10. Units ho són tot i no-tot, convergent i divergent, consonant i dissonant; de tota cosa en procedeix l'u i de l'u tota cosa.

11. A tot el que s'arrossega li pertocuen els cops.

12. Per als qui entren als mateixos rius, altres i sempre altres són les aigües que s'hi escorren; i les ànimes, a partir dels líquids, se'n van en vapors (calents i secs).

13. Trobar el plaer en els fems.

14. (*deixat buit*)

15. Si no fos que és per Dionisos que fan la processó i canten l'himne del fal·lus, foren accions del darrer impudor. És per un sol i mateix ésser, Hades i Dionisos, per qui deliren i fan les bacants.

16. De la claror, que no s'amaga, ¿com en podríem escapar?
18. Si no esperem, no el descobrirem pas, l'inesperat, car no el podem pas anar a descobrir, no hi ha camí que hi dugui.
21. Tot el que veiem desvetllats és mort, tot el que veiem adormits és somni ~
22. Els qui cerquen or regiren molta terra i troben poc.
23. Si aquestes coses, els crims, no fossin, no el coneixerien pas, el nom de la Justícia.
24. Els déus i els homes honoren els morts de la guerra ~
25. Les desgràcies més grans (μόρος [moros]) obtenen les parts més grans.
26. De nits, l'home toca un llum, essent mort per a si mateix i vivent. Adormit, toca el que és mort, havent apagat la seva vista. Desvetllat, toca el que s'ha adormit.
27. El que espera els homes morts és tot altre que la seva esperança i la seva opinió.
28. El qui és el més estimat només coneix i preserva aparences. Però, certament, la Justícia s'empara dels artesans i dels testimonis del que és fals.
29. Els millors trien un sol bé a canvi de tots els altres. Trien la glòria eterna a canvi de les coses mortals. La multitud s'afarta com els ramats.
30. Aquest ordre del món (χόσμος [khosmos]), el mateix per a tots, cap dels déus, cap dels homes no l'ha fet, ans sempre ha estat, és i serà, foc sempre vivent, il·luminat segons mesura, apagat segons mesura.
31. Les conversions del foc: primerament la mar (ἀπειρον [apeiron], la matèria) i, de la mar, la meitat terra, la meitat huracà. La mar s'escorre i és mesurada dins (εἰς) el mateix λόγος que abans de l'aparició de la terra.
32. L'u, aquest únic savi, vol i no vol alhora ser anomenat amb el nom de Zeus.
33. La llei és també obeir la voluntat de l'u.
34. Escoltant sense comprendre, són com sords. Aquesta paraula testimonia per ells, que, presents, són absents.
35. Els filòsofs han d'estar al corrent de moltes coses.
36. La mort per a l'ànima és esdevenir aigua ~ la mort per a l'aigua és esdevenir terra ~ De la terra en neix l'aigua i de l'aigua en neix l'ànima.
37. Els porcs es renten amb els fems, els ocells amb pols i cendra ~

38. Tales, el primer astrònom ~

39. A Priene hi nasqué Bias, fill de Tèutam, que tenia més valor (λόγος) que no els altres.

40. L'extensió dels coneixements no ensenya pas a tenir l'esperit; si no, n'hauria ensenyat a Hesíode i Pitàgores, i fins a Xenòfanes de Colofó i Hecataios.

41. Ser savi consisteix en un sol punt: saber que el pensament (γνώμη [gnòomee]) governa tota cosa per mitjà de tota cosa.

43. Cal apagar l'ὕβρις [hubris], abans que no l'incendi.

44. El poble ha de defensar la llei com una muralla.

45. No podem trobar els límits de l'ànima, ni que en fem tot el camí, de tan profund com és el seu λόγος.

46. Del pensament en deia el mal sagrat.

47. No conjecturar a l'atzar sobre el més important.

48. El nom de la fletxa és vida, la seva obra és mort (joc de paraules).

49. Ens hi banyem i no ens hi banyem, hi som i no hi som, en els mateixos rius.

50. Els qui han sentit, no pas a mi, sinó el λόγος, estan d'acord que la saviesa és: tot és u (u és tot).

51. NO COMPRENEN COM ÉS QUE EL QUE S'OPOSA S'ACORDA EN UNA IDENTITAT. L'HARMONIA ÉS UN VAIVÉ (παλίνοτροπος [palíntropos]), COM PER A L'ARC I LA LIRA.

52. El temps és un infant que juga al tric trac. Aquest regne és el d'un infant.

53. La guerra és mare (πατήρ [patèer]) de tota cosa, reina de tota cosa, fa aparèixer els uns com a déus i els altres com a homes, els uns els fa lliures i els altres esclaus.

54. L'harmonia invisible és més que no l'harmonia manifesta.

55. Honoro tot el que podem veure, sentir, aprendre.

57. Hesíode és mestre de la major part de les coses. Sabem que sabé la major part de les coses. I no coneixia la nit i el dia, car són una sola i mateixa cosa.

58. Mal i bé són u. Els metges, tallant, cremant pertot, demanen un salari que no mereixen, havent fet el mateix. (?)

59. El camí del premsat, recte i oblic, és un de sol i el mateix.

60. El camí que puja i que baixa és un de sol i el mateix.
61. La mar és l'aigua més pura i la més sollada, bevable i saludable per als peixos, imbevable i mortal per als homes.
62. Els immortals són mortals, els mortals són immortals, car viuen la mort i moren la vida els uns dels altres.
63. Resurrecció de la carn. S'alcen davant l'ésser que hi ha i esdevénen guardes vigilants dels vivents i dels cadàvers.
64. El llamp ho governa tot. El llamp és el foc etern, un foc savi i autor de l'administració del món.
65. El foc és necessitat i sadollament.
66. El foc sobrevingut jutjarà i prendrà tota cosa. ...el foc que viu eternament.
67. Déu és nit i dia, hivern i estiu, sadollament i fam. Canvia com el foc, que quan es barreja amb els perfums rep un nom segons el plaer de cada u. (?)
- 67a. Aranya i teranyina, ànima i cos. L'aranya, enmig de la teranyina, sent de seguida que una mosca desordena un fil i hi corre ràpid com sabent-li greu la imperfecció del fil; així l'ànima de l'home, que, quan una part del cos és ferida, hi corre com no podent suportar la ferida del cos, al qual va sòlidament lligada per la proporció.
68. Heràclit les anomenava remeis, aquestes desgràcies. (?)
69. Dues espècies de sacrificis, els dels homes perfectament purs i els altres.
70. Les opinions dels homes, jocs d'infants.
71. ...aquell qui ja no sabia on duia el camí.
72. D'aquest λόγος que governa el tot, amb el qual tenen contínuament el comerç més estret, n'estan separats.
73. ...cal no parlar ni actuar com si dormíssim.
74. No fer com els infants dels pares. (?)
75. Els qui dormen són obrers i cooperants del que es produeix al món.
76. El foc viu la mort de la terra, l'aire viu la mort del foc, l'aigua viu la mort de l'aire, la terra viu la mort de l'aigua. La mort del foc és naixement de l'aire, la mort de l'aire és naixement de l'aigua. La mort de la terra és néixer com a aigua, i la mort de l'aigua és néixer com a aire, i la de l'aire com a foc, i així successivament.

77. Per a les ànimes, esdevenir humides és delícies o mort. Delícies és per a elles la caiguda en el naixement, en l'esdevenir (γένεσιν [guènessin]). Nosaltres vivim la mort de les ànimes i les ànimes viuen la nostra mort.

78. El comportament humà no té els coneixements; el diví, sí.

79. L'home és vist com sense raó, respecte a la divinitat (δαίμων [dàimoon]), així com el nadó respecte a l'home ~

80. Cal saber que la guerra és un lligam (ξύνον [csúnon]), que la justícia és lluita, que totes les coses es produeixen conforme a la lluita.

81. L'art dels retòrics (κοπίδων αρχηγός [kopídoon arkheegòs]), l'art en cap de les espases.

82. La mona més bella és lletja comparada amb l'espècie humana.

83. L'home més savi, comparat amb Déu, és una mona pel que fa a la saviesa, a la bellesa, i des de tots els punts de vista.

84. Transformant-se descansa. És un esgotament, per als mateixos, patir éssers a qui s'obeeix.

85. Lluitar contra el cor és dur, car el que vol el cor ho comprem fins a costa de la vida.

86. La major part de les coses divines escapen al coneixement per manca de fe.

87. A l'home tou, ¿li agrada de ser en cada mot?

88. És una mateixa cosa ser viu i mort, desvetllat i dorment, jove i vell. Aquestes coses són canviades les unes per les altres i novament canviades.

89. Per als qui estan desperts només hi ha un sol i mateix món.

90. El foc és la moneda de tota cosa i tota cosa és la moneda del foc, com l'or per a les peces de moneda i les peces de moneda per a l'or.

91. No ens podem banyar dos cops al mateix riu. Tot canvia expandint-se i contraient-se, acostant-se i allunyant-se.

92. La sibil·la amb la seva boca insensata.

93. El cap dels oracles de Delfos no exposa, no amaga, ans significa.

94. El sol no ultrapassarà pas les seves mides, altrament les Eumènides, aliades de la Justícia, el sorprendrien.

95. Val més amagar la pròpia ignorància ~
96. Els cadàvers s'han de rebutjar més que no el fang ~
97. Els gossos borden als qui no coneixen.
98. Les ànimes ensumen l'Hades.
99. Si no hi hagués sol, a causa dels altres astres fóra la nit.
100. El sol, com a vigilant i guardià de les revolucions de l'any, delimita... i manifesta els canvis i les hores, que aporten tota cosa.
101. Vaig a la recerca de mi mateix.
- 101a. Els ulls són testimonis més segurs que no les orelles.
102. Per a Déu, totes les coses són belles, bones i justes. Els homes conceben les unes com a injustes, les altres com a justes.
103. L'origen i l'acabament són reunits en la circumferència del cercle.
104. ¿Quin esperit tenen, quin pensament? Obeeixen els encanteris dels pobles, tenen d'instructor la multitud, sense saber que la multitud és dolenta, que els bons són en petit nombre.
105. Homer era astròleg.
106. Un sol dia és com qualsevol dia.
107. Els ulls i les orelles són mals testimonis, per als homes d'ànima inculta.
108. De tots aquells de qui he sentit els discursos, cap no ha arribat a saber conèixer que ser savi és estar separat de tota cosa (κεχωρισμένον [kekhoorismènon]).
109. Val més amagar-la, la pròpia ignorància.
110. No els fóra pas millor, als homes, que tots els seus desitjos es complissin.
111. La malaltia fa trobar plaer en la salut, el mal en el bé, la fam en l'abundor, l'esgotament en el repòs.
112. Ser raonable és la virtut més gran, i la saviesa és dir la veritat i actuar conforme a la natura amb atenció.
113. La raó és comuna a tothom.

--de les seves diferents lectures o interpretacions de cada fragment, n'hem triat la que ens ha semblat més clara i alhora més acordada al pensament de l'autora.